

ภาคผนวก ก

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8. การขับร้องประกอบการแสดงละครนอกมีวิวัฒนาการมาจากการขับร้องประกอบการแสดงชนิดใด

- | | |
|--------------|------------------|
| ก. ละครใน | ข. ละครตีกดาบรرف |
| ค. ละครชาตรี | ง. ละครพันทาง |

9. การขับร้องประกอบเรื่องราชาธิราช สามก๊ก อาบุธาชัน จัดอยู่ในละครประเภทไหน

- | | |
|---------------|------------------|
| ก. ละครใน | ข. ละครตีกดาบรرف |
| ค. ละครพันทาง | ง. ละครนอก |

10. คำว่า “เสียงนอก” ตรงกับความหมายข้อใดมากที่สุด?

- | | |
|---------------------|----------------------|
| ก. ระดับเสียงผู้ชาย | ข. ระดับเสียงผู้หญิง |
| ค. ระดับเสียงกลาง | ง. ระดับเสียงสูง |

11. เพลงที่มีอัตราจังหวะ สามชั้น สองชั้น และ ชั้นเดียว อยู่ในเพลงเดียวกัน ตรงกับข้อใด?

- | | |
|---------------|--------------|
| ก. เพลงตับ | ข. เพลงเกร็ด |
| ค. เพลงเรื่อง | ง. เพลงเถา |

12. “เสียงที่ไม่ตรงกับระดับที่ถูกต้อง” หมายถึงข้อใด?

- | | |
|-----------|----------|
| ก. เพี้ยน | ข. ครั้น |
| ค. เอื้อน | ง. ครวญ |

13. การขับร้องเพลง “สังขารา” มีเครื่องดนตรีสำคัญชนิดใด บรรเลงคล้ายไปกับการขับร้อง

- | | |
|-------------|-----------|
| ก. ซอด้วง | ข. ซอด้วง |
| ค. ซอสามสาย | ง. สะล้อ |

14. เพลงที่นำมาขับร้องและบรรเลงติดต่อกัน โดยมีบทร้องเป็นเรื่องเดียวกัน คือข้อใด?

- | | |
|--------------|---------------|
| ก. ตับ | ข. ตับเพลง |
| ค. ตับเรื่อง | ง. ตับเพลงยาว |

15. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่คุณสมบัติของนักร้องที่ดี

- | |
|------------------------------------|
| ก. ความพร้อมของร่างกายและเสียง |
| ข. ความพร้อมของอารมณ์และความรู้สึก |
| ค. มีปฏิภาณและความสมาธิที่ดี |
| ง. ความสามารถในการควบคุมนักดนตรี |

เฉลยคำตอบ

1. ค
2. ข
3. ง
4. ข
5. ก
6. ค
7. ง
8. ค
9. ค
10. ก
11. ง
12. ก
13. ก
14. ค
15. ง

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทยจากสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทยจากสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
รายวิชาทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ชื่อผู้เรียน.....นามสกุล.....

ระดับชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างเพื่อประเมินแบบสอบถามที่แนบมา

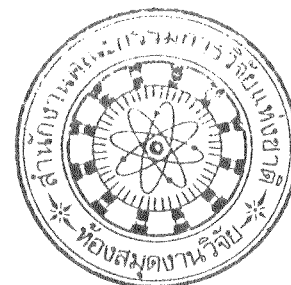
หัวข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		ดีมาก	ดี	พอใช้	เกือบ พอใช้	ต้อง ปรับปรุง	
1	ผู้เรียนใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทบทวนเนื้อหาในบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้วเรื่อง ประวัติและความสำคัญของการขับร้องเพลงไทย โดยเริ่มประวัติการขับร้องเพลงไทย ตั้งแต่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ถึงสมัยปัจจุบัน รวมทั้งความหมายและความสำคัญของการขับร้องเพลงไทย พร้อมกับฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและสามารถอธิบายได้						
2	ผู้เรียนใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทดสอบเพื่อวัดความรู้ของผู้เรียน เช่น การฝึกและทดสอบความเข้าใจ โดยการแยกประเภทของการขับร้องเพลงไทย						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		ดีมาก	ดี	พอใช้	เกือบ พอใช้	ต้อง ปรับปรุง	
3	ผู้เรียน ใช้ สื่อ บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มี ลักษณะเป็นการทดสอบความรู้ เรื่องทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย ได้						
4.	ผู้เรียน ใช้ สื่อ บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทบทวน เนื้อหาในบทเรียนที่ได้เรียน มาแล้ว เรื่อง แบบแผนการขับร้องเพลงไทย ในกิจกรรมทางสังคม พร้อม กับฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและ สามารถอธิบายได้						
5.	ผู้เรียน ใช้ สื่อ บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรียนรู้ จากประสบการณ์ของตนเอง ด้วยวิธีการค้นพบ เช่น การใช้ โปรแกรมในการฟังผลงานเพลง ที่คัดเลือกมา และสามารถได้ เสียงหรือขับร้องตามได้เอง						
6.	ผู้เรียน ใช้ สื่อ บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฝึกทำ กิจกรรมร่วมกับโปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ หลากหลาย						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		ดีมาก	ดี	พอใช้	เกือบ พอใช้	ต้อง ปรับปรุง	
7.	ผู้เรียนใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ฝึกการคิด การตัดสินใจ โดยมีการกำหนดขั้นตอน และผู้เรียนพิจารณาไปตามขั้นตอนนั้น เช่น ใช้ในการอ่าน การฟัง เป็นต้น						
8.	ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ที่จำเป็นในการใช้งาน และไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้งานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้เรียน						
9.	ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อการเรียนการสอนตามความต้องการ						
10.	คุณภาพโดยรวมของผู้เรียน ที่สามารถปฏิบัติจากการเรียนในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน						

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตตามลำดับคะแนนดังนี้

ดีมาก	กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น	5
ดี	กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น	4
พอใช้	กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น	3
เกือบพอใช้	กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น	2
ต้องปรับปรุง	กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น	1



ภาคผนวก ก

ศัพท์สังคิตที่ควรทราบ

ศัพท์สังคีตเบื้องต้นเกี่ยวกับการขับร้องเพลงไทย

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2548 ได้กล่าวว่า ปัจจุบันขับร้องเพลงไทยได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับขับร้องเพลงไทยทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ตำราและหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับขับร้องเพลงไทยที่เป็นภาษาไทยมีน้อยมากต้องอาศัยตำราที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ประสบปัญหาในการค้นคว้า และสับสนในการใช้ศัพท์ที่เกี่ยวกับขับร้องเพลงไทย (ราชบัณฑิตยสถาน. 2548 :คำนำ) ศัพท์สังคีตที่ควรทราบต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกศัพท์สังคีตจากหนังสือศัพท์ขับร้องเพลงไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2548 และศัพท์สังคีตจาก หนังสือ สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะดุริยางค์

กล่อม (1)

หมายถึง ลักษณะการขับร้องอย่างหนึ่ง มีการเปล่งเสียงสูงต่ำโดยไม่กำหนดจังหวะและทำนองตายตัว ผู้ขับร้องอาจทอดเสียงยาว ๆ ให้เยือกเย็น ใช้ขับร้องกล่อมเด็กให้เพลิดเพลิน

กล่อม (2)

หมายถึง ลักษณะการขับร้องบรรเลงในพระราชพิธี เช่น ในพระราชพิธีสมโภชขึ้นพระอู่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า เรียกว่า “กล่อมพระบรรทม” ในพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวางช้างสำคัญ เรียกว่า “กล่อมพระคชาธาร” การกล่อมเพลงเหล่านี้ใช้ขับไม้ประกอบ

กล่อมพระบรรทม

หมายถึง การบรรเลงสำหรับขับกล่อมสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า ในพระราชพิธีสมโภชขึ้นพระอู่โดยเฉพาะ ประกอบด้วยพราหมณ์ไกวบัณเฑาะว์ พนักงานขับร้อง และพนักงานสีซอสามสาย ทำหน้าที่ขับร้องและบรรเลงเพลงชุดกล่อมพระบรรทม

กลืน

หมายถึง ลักษณะการหยุดเสียงการบรรเลงแต่ละเสียงให้ค่อย ๆ หายไป

ครูท้วม ประสิทธิกุล อธิบายว่า ในการขับร้อง เสียงกลืน หมายถึง การเปล่งเสียงให้มีน้ำหนักอยู่ที่คอ ออกแรงพอสมควร ขยับคอเล็กน้อย บังคับเสียงให้ลงต่ำแล้วกลืนเสียงให้ลึกลงไปในคอ คือ กลืนลงลำคอ จะทำมากหรือน้อย สุดแล้วแต่ผู้ขับร้องจะเห็นเหมาะสม

เกริ่น

หมายถึง การบรรยายเรื่องราวเป็นทำนองอิสระ ส่วนมากใช้เริ่มต้นเพลงสำเนียงลาว เช่น เพลงคัปปะล่อ

เกลือก (เสียง)

หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาโดยเน้นน้ำหนักที่คอให้แรงพอสมควร แล้วยกคางเขินขึ้น ค่อย ๆ ทอดเสียงให้ยาวเลื่อนไหลไป เน้นจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนพอแก่ความต้องการของผู้ขับร้องและทำนองเพลง จะทำมากหรือน้อยนั้น แล้วแต่ผู้ขับร้องจะพิจารณาให้เหมาะสมกับทำนองเพลงนั้น ๆ ในขณะที่เสียงค่อย ๆ เลื่อนไหลจากต่ำไปหาสูงนั้น ผู้ขับร้องขยับสายคอเลยเสียงเกลือกนี้จัดอยู่ในจำพวกเสียงมอญ สามารถใช้ในเพลงไทยได้บ้าง

แก้วเสียง

หมายถึง คุณลักษณะพิเศษของเสียงผู้ขับร้องบางคน ที่เมื่อเสียงขับร้องสูงถึงระดับหนึ่งจะมีเสียงที่ไพเราะ กังวานใส เรียกว่า มีแก้วเสียงดี

ขอเสียง

หมายถึง การที่ผู้ขับร้องขอให้นักดนตรีให้เสียงหลักของเพลง เพื่อขับร้องได้ตรงกับระดับเสียงการบรรเลง

ขับ

หมายถึง การเปล่งเสียงออกมาเพื่อนำเสนอเรื่องราวด้วยทำนองที่ไม่ซับซ้อน ด้วยเหตุที่ผู้ขับมุ่งนำเสนอเรื่องราวเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้แบบแผนเกี่ยวกับจังหวะและเสียงไม่แน่นอนตายตัว แต่ผู้ฟังหรือผู้ขับสามารถทราบได้ว่าเป็นการขับทำนองใดจากการปรากฏเสียงสูง ต่ำ ที่สัมพันธ์กับลีลาจังหวะเฉพาะของการขับแต่ละชนิด เช่น ขับเสภา ขับกล่อม

ขับไม้ (1)

หมายถึง วงดนตรีประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ขับลำนำ 1 คน สีซอสาย 1 คน และไกวบัณเฑาะว์ 1 คน วงขับไม้เป็นวงดนตรีโบราณของไทยที่ถือว่าเป็นของสูงศักดิ์อย่างหนึ่ง จะมีแต่่วงของหลวงเท่านั้น และเป็นงานสมโภชชั้นสูง เช่น สมโภชพระมหาเศวตฉัตร สมโภชเจ้าฟ้า สมโภชข้างเผือก เป็นต้น

วิธีบรรเลงของวงขับไม้ ขับลำนำก็ขับไปตามลีลาของคำประพันธ์ ซึ่งเป็นกาพย์ และโคลงอย่างหนึ่ง ทำนองที่ขับเป็นทำนองช้า ๆ มีลักษณะคล้ายทำนองอ่านโคลง เกริ่น โคลงแท้เรือ

และพากย์โขนผสมกัน ผู้สี่ซอสามสายก็สืบทอดไปตามเสียงของผู้ขับ ส่วนผู้โกวบันเฑาะห์นั้น ต้องโกวไปตามจังหวะลำนำของผู้ขับและจังหวะซอสามสายโดยตลอด มักจะโกว 2 มือ โดยถือ บันเฑาะห์มือละลูก และโกวให้พร้อม ๆ กันทั้ง 2 มือ

บางสมัย การขับไม้อาจใช้ขับกล่อมเวลากษัตริย์หรือเจ้านายชั้นสูง เสด็จเข้าสู่ที่ บรรทม นอกจากนั้นยังเคยปรากฏว่า ได้ใช้ทำนองขับไม้ ขับถวายเวลาทรงพระเครื่องใหญ่ (ตัดผม) ของพระมหากษัตริย์และกรมพระราชวังบวร แต่โดยมากคำที่ขับเป็นกาพย์ชนิดอื่น ไม่ใช่กาพย์ขับไม้ ภายหลังจึงได้เปลี่ยนเป็นอ่านฉันทและขับเสภาถวาย วงขับไม้วิวัฒนาการมา เป็นวงมโหรีในปัจจุบัน

ขับเสภา

หมายถึง การขับลำนำประเภทหนึ่ง มีมาแต่โบราณ แต่เดิมนั้นว่า มาจากการเล่านิทาน ต่อมาได้ มีการปรับปรุงทำนองและจังหวะมาเป็นลำดับ รวมทั้งมีการใช้กรับซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็งมาช่วย ให้เกิดเสียงประกอบการขับ

ครวญ

หมายถึง การร้องเอื้อนอย่างหนึ่งที่ใช้ทำนองคร่ำครวญ ที่ผู้ร้องมีอิสระในการปล่อยจังหวะให้ ปล่อยให้ลอยไป โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของทำนองว่าจะต้องตกตรงจังหวะถึงนิ้ว ผู้ขับร้องสามารถแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของการคร่ำครวญได้อย่างเต็มที่ ลักษณะของการ ร้องแบบนี้ จะใช้คำกลอนสุดท้ายของเพลง เช่นเพลงร่ายใน โองปี่ใน เป็นต้น

กร่อมจังหวะ

หมายถึง การขับร้องที่ดำเนินไปโดยไม่ตรงจังหวะที่ถูกต้อง เสียงที่ควรจะตกลงตรงจังหวะ กลายเป็นตกลงในระหว่างจังหวะ

ครั่น , ครั่นเสียง

หมายถึง วิธีทำให้เสียงขับร้องที่ใช้เทคนิคการทำให้เสียงสะดุด สะเทือน เพื่อความไพเราะยิ่งขึ้น ในการขับร้องจะครั่นเสียงภายในลำคอเหมาะสมกับทำเพลงบางตอน

เทคนิค “ครั่น” คือ การร้องที่เปลี่ยนเสียงขึ้นไปยังคู่ 2 และกลับมายังเสียงเดิมอย่างรวดเร็ว วิธีทำเสียงครั่น ทำโดยเปล่งเสียงให้มีน้ำหนักอยู่ที่โคนลิ้นแน่นคอ เปล่งเสียงให้แรงจน เสียงที่คอเกิดความสั่นสะเทือน

ครึ่งชั้น

หมายถึง อัตรารั้งหะ ซึ่งตัดจากอัตรารั้งหะชั้นเดียวลงมาครึ่งหนึ่ง คำว่า “ครึ่งชั้น” เป็นคำบัญญัติขึ้นใหม่ เนื่องจากมีเพลงที่ตัดลงครึ่งหนึ่งจากเพลงอัตรารั้งหะชั้นเดียวเกิดขึ้น และยอมรับในวงการดนตรีไทยโดยทั่วกันมาแต่โบราณ

กลอ

หมายถึง การบรรเลงดนตรีไปพร้อมกับร้อง โดยดำเนินทำนองใกล้เคียงกับทำนองร้องมากที่สุด โดยผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงดนตรีให้เข้ากับทางร้อง ดังนั้นการร้องกลอนนี้ทั้งผู้ขับร้องและผู้บรรเลงดนตรีจะต้องดำเนินทำนองอย่างเดียวกัน เรียกว่า ทางเดียวกันไม่ควรพลิกแพลงทำนองเป็นอย่างอื่น หรือบรรเลงดนตรีประเภทดำเนินทำนองหรือวงดนตรีเป็นแบบทางร้าน คือ ไม่เป็นทางเก็บละเอียดอย่างการบรรเลงปกติ ตัวอย่างเช่น การที่ซอสามสายสืกลอไปพร้อมกับการขับร้อง

เกล้า

หมายถึง การที่ผู้ขับร้องไปพร้อมกับการบรรเลงดนตรีในเพลงเดียวกัน แต่ทางร้องและทางบรรเลงดนตรีต่างก็ดำเนินไปคนละทางกัน ผู้ขับร้องก็ดำเนินในทางร้องนั้น ส่วนนักดนตรีก็จะบรรเลงดำเนินทำนองไปตามทางบรรเลงโดยใช้ทำนองส่วนของตน แต่เมื่อร้องกับดนตรีเกล้าประสานกันแล้วทำให้มีความไพเราะเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม จังหวะ และเสียงที่ตกจังหวะ (ลูกตก) ยังมีส่วนที่ไปด้วยกันได้บ้าง ฟังไม่ขัดใจ เพลงที่ร้องกับเพลงที่บรรเลงอยู่นั้นต่างก็เป็นเพลงเดียวกัน เช่น การร้องเพลงทะเลแยกกลองโยนในดับพรหมาสตร์ ในการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น ที่มีบทขับร้องว่า ช้างเอยช้างนิมิต เหมือนไม่ผิดช้างมฆวาน... นักร้องก็ร้องไปตามทางร้องนักดนตรีก็บรรเลงไปตามทางดนตรี ซึ่งทั้งการขับร้องและการบรรเลง ก็ต่างเป็นเพลงทะเลแยกเช่นเดียวกัน

ด้น

หมายถึง การขับร้องอย่างรวดเร็ว ใช้ในการเล่าเรื่อง

ด้นสองไม้

หมายถึง การขับร้องเล่าเรื่อง เพื่อให้ได้เนื้อความมากแต่ลัดให้เร็วขึ้น จึงต้องใช้ขับร้องในจังหวะสองไม้ โดยปรกติการขับร้อง 1 คำกลอน ถ้าต้องการลัดให้ได้ความเร็วขึ้น จะต้องร้องด้นการขับร้องนั้นจะเพิ่มออกไปก็คำกลอนก็ได้ตามความต้องการ แต่สุดท้ายจะต้องขับร้องกลับเข้าทำนองเดิมเพื่อลงจบ ส่งให้เครื่องรับตามระเบียบของเพลงทั่วไป

ดอก

หมายถึง เพลงจำพวกรักใคร่ อ้อลา มักใช้เนื้อร้องขึ้นต้นเป็น ดอกแล้วแต่ว่าดอกอะไร

ต้นเสียง

หมายถึง ผู้ร้องที่เป็นผู้ขับร้องนำ หรือผู้ขึ้นต้นขับร้องเพลงในกรณีผู้ขับร้องหลายคน ต้นเสียงจะขับร้องไปกับลูกคู่ก็ได้ หรือจะหยุดขับร้องเมื่อลูกคู่รับร้องต่อไปแล้วก็ได้ ผู้ที่จะเป็นต้นเสียงได้ต้องเป็นผู้ที่มีเสียงไพเราะและมีความชำนาญในการขับร้องเป็นอย่างดี

ตับ

หมายถึง เพลงหลาย ๆ เพลงที่นำมาร้องหรือบรรเลงติดต่อกันไป จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **ตับเพลง** คือเพลงที่นำมาขับร้องหรือบรรเลงนั้น ต้องมีอัตราเดียวกัน เช่น เป็นเพลง 3 ชั้นทุกเพลง หรือ 2 ชั้นทุกเพลง เป็นต้น โดยมีท่วงทำนองที่สนิทสนมกลมกลืนกันโดยไม่ต้องคำนึงถึงบทร้อง ซึ่งอาจเป็นเรื่องเดียวกันหรือคนละเรื่องก็ได้ เช่น ตับเพลง ลมพัดชายเขา เป็นต้น

2. **ตับเรื่อง** คือเพลงที่นำมาร้องหรือบรรเลงติดต่อกันนั้นต้องมีบทร้องเป็นเรื่องเดียวกัน ส่วนทำนองเพลงจะเป็นคนละอัตรา คนละประเภทไม่สำคัญ เช่น ตับเรื่องนาคบาท ตับเรื่องนางลอย ในการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น

แต่ง

หมายถึง การประดิษฐ์ตกแต่งทำนองเพลงและทำนองร้องซึ่งมีผู้ประพันธ์ไว้แล้ว ตามจินตนาการของผู้บรรเลง

เถา

หมายถึง เพลงที่เป็นเพลงเดียวกันแต่มีอัตราลดหลั่นไปตามลำดับไม่ต่ำกว่า 3 ระดับ และร้องหรือบรรเลงติดต่อกันจนครบทุกระดับโดยไม่มีเพลงอื่นมาแทรก การขับร้องหรือบรรเลงจะเริ่มต้นจากจังหวะช้าไปสู่จังหวะเร็ว เช่น เพลงราตรีประดับดาว (เถา) มีอัตรา 3 ชั้น 2 ชั้น และชั้นเดียว เป็นต้น (เพลงชั้นเดียวไม่นิยมเรียกเพลง 1 ชั้น)

ทวน

หมายถึง การขับร้อง หรือ บรรเลงซ้ำอีกครั้งหนึ่ง อาจซ้ำเฉพาะตอน หรือทั้งท่อน หรือตลอดทั้งเพลงก็ได้

ทอด

มีความหมาย 2 นัย กล่าวคือ

1. เป็นการผ่อนจังหวะให้ช้าลงก่อนที่จะจบเพลงหรือ จบท่อนหรือจบตอน เพื่อความเรียบร้อยพร้อมเพรียง เช่น ทอดให้ขับร้อง หมายถึง การผ่อนจังหวะให้ช้าลงเพื่อสะดวกแก่การขับร้อง

2. การร้องโดยการแทรกเอื่อนเข้ามา ระหว่างกลางเพลง เพื่อให้เจรรจา เช่น เพลง รำยนอก เพลงชมตลาด เพลงไอ้ชาตรี การขับร้องที่สอดแทรกเอื่อนต้นประโยคเล็กน้อย

ท่อน

หมายถึง ส่วนหนึ่งของเพลงไทย จะเป็นทำนองหรือบทร้องก็ได้ จะเป็นท่อนสั้นหรือท่อนยาวก็ได้ เช่น ท่อน 1 ท่อน 2 ท่อน 3 ฯลฯ เมื่อบรรเลงจบท่อนแล้วมักจะกลับต้นบรรเลงท่อนนั้นอีกครั้ง

ทาง

หมายถึง วิธีการดำเนินทำนองโดยเฉพาะทางดนตรี เช่น ทางระนาดเอก ทางฆ้อง เป็นต้น หรือทางร้อง เช่น ทางร้องฝั่งพระนคร ทางร้องฝั่งธนฯ ทางร้องครุต่างๆ เป็นต้น

ทางตัด

หมายถึง การบรรเลง หรือการขับร้องที่ไม่เต็มตามทำนอง เพื่อความเหมาะสมกับการแสดงละคร

ทางโอด

หมายถึง วิธีดำเนินทำนองเพลงอย่างหนึ่งทั้งทางร้องและทางดนตรี ซึ่งมีเสียงยาว โหยหวน จะแทรกพยางค์สั้น ๆ บ้างก็ได้ แต่ส่วนมากจะเป็นเสียงยาว, บางครั้งก็เรียกว่า ทางหวาน

ทำนอง

หมายถึง เสียงที่มีระดับเสียงสูง ต่ำ มีจังหวะสั้นยาว มาผสมผสานกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้แต่ง

ทำนองนำ

หมายถึง วิธีการนำทำนองประโยคสุดท้าย มาขึ้นต้นบรรเลงนำก่อน เพื่อส่งให้ผู้ขับร้องร้องต่อไป

ทำนองเพลง

หมายถึง ทำนองที่เกิดจากการประพันธ์เพื่อขับร้องและบรรเลงดนตรี มีระดับเสียงสูงต่ำ สั้นยาว หนักเบา จัดเข้าระเบียบ มีประโยควรรคตอน สัมผัสและจังหวะ ผสมผสานกลมกลืน มีลูกล้อ ลูกขัด สอด เหลื่อม ล้ำ หรือไม่มีก็ได้ ทั้งนี้ก่อให้เกิดความไพเราะ โสภเสรี ความคึกคะนอง หรือเข้าใจให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน และเกิดจินตนาการตามความประสงค์ของผู้ประพันธ์

ทำนองหลัก

หมายถึง ทำนองที่ยึดถือเป็นหลัก บางทีเรียกว่า “ลูกหม่อง” หมายถึง เนื้อเพลงซึ่งยังไม่ได้ตกแต่ง หรือแปลเป็นทางต่างๆโดยทั่วไป นักแต่งเพลงจะแต่งทำนองอันเป็น “เนื้อ” หรือ “ลูกหม่อง”

ทำ

หมายถึง ทำนองพิเศษที่ยืนอยู่เสียงใดเสียงหนึ่งเพียงเสียงเดียว บางทีเรียกว่า “ลูกทำ” มีหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้ครบจังหวะหน้าทับ หรือตามความประสงค์ของผู้ประพันธ์
2. เพื่อเชื่อมระหว่างวรรค ประโยค ท่อน
3. เพื่อแสดงถึงทำนองที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อไป

ทำนอง “ทำ” นี้ ผู้บรรเลงสามารถตกแต่งหรือแปรเป็นทางต่าง ๆ จะอยู่ในกำหนดบังคับของจังหวะหน้าทับ

นุ้มนุ้

หมายถึง การร้องที่มีการประคบเสียง ปั่นเสียง รู้จักผ่อนเสียง มีเสียงหนักเบาเป็นการบรรจুর้องทุก ส่วนของเพลงอย่างประณีต

เนื้อเต็ม

หมายถึง วิธีขับร้องโดยใช้เนื้อร้องครบตามเนื้อเพลง อาจมีเอื้อนสลับบ้าง เพื่อความเหมาะสม ตามลักษณะขับร้องเพลงไทย เช่น เพลงโยสลัม ส่วนการขับร้องเนื้อเต็มโดยไม่มีเอื้อนนั้น เป็นการขับร้องเนื้อเต็มแบบสากล เช่น เพลงไทรโยคแปลง

เนื้อร้อง

หมายถึง บทประพันธ์ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ขับร้อง บางครั้งก็เรียก บทร้อง

ประกบเสียง

หมายถึง วิธีขับร้องด้วยการเปล่งเสียงให้ไพเราะโดยวิธีการ เช่น แหม่วท้องเพื่อผ่อนลมทำให้ได้เสียงสูงที่กลมกล่อม เสียงหนักเบา และเสียงที่ทอดยาวออกไป เหมาะสมกับอารมณ์ ทำนอง และบทร้อง บางครั้งก็เรียกว่า ปั่นเสียง

ประสานเสียง

หมายถึง การ ร้องและบรรเลงเพลงเดียวกัน และพร้อมๆ กัน แต่การดำเนินทำนองและระดับเสียงไปคนละอย่าง อาจเป็นการประสานกันระหว่างเครื่องดนตรีกับเครื่องดนตรี การประสานกันระหว่างร้องกับร้อง หรือการประสานกันระหว่างดนตรีกับร้องก็ได้ ดังนั้นเมื่อเสียงกันไปคนละทาง จังหวะเสียงที่ตกนั้นจะต้องเป็นคนละเสียง คือ ให้เสียงที่ตกนั้นประสานกัน หรือในบางครั้งอาจตกจังหวะเป็นเสียงเดียวกันบ้าง ซึ่งเป็นหลักการประสานเสียงของดุริยางค์สากล เช่น การร้องเพลงช้าประสมเสียงระฆัง ในละครดึกดำบรรพ์เรื่องอิเหนา พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นต้น

ปั่นเสียง

หมายถึง เทคนิคการร้องเสียงสูง ใช้เสียงที่ออกมามีความนุ่มนวลด้วยวิธีการต่างๆ พระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) ได้สอนอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ไว้ดังนี้

“เมื่อต้องการร้องเสียงที่สูงมากๆ ไม่ควรแผดเสียงร้องให้ดังเต็มที่ แต่ให้แหม่วท้องในขณะที่ปล่อยเสียงออกมา”

ผันเสียง

หมายถึง การปรับเสียงคำร้องให้ถูกต้องตามเสียงวรรณยุกต์ ตามสระ คำเป็น คำตาย และเสียงของพยัญชนะ เนื่องจากเสียงภาษาไทยประกอบด้วยเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง สระสั้น สระยาว คำเป็น คำตาย

ผ่านเสียง

หมายถึง การร้องเอื้อนหรือร้องคำร้องจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเคลื่อนขึ้นหรือเคลื่อนลงทีละน้อย

พยางค์

หมายถึง เสียงแต่ละเสียงที่เปล่งออกมาจากการขับร้อง หรือ บรรเลงดนตรี

เพลง

หมายถึง สำเนียงขับร้องหรือทำนองดนตรีซึ่งมีส่วนลัดจังหวะ วรรคตอน และสัมผัสถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของดุริยางคศิลป์ และ ตามจินตนาการของผู้ประพันธ์

เพลงเกร็ด

หมายถึง เพลงที่ขับร้องหรือบรรเลงเป็นเอกเทศโดยเฉพาะเป็นเพลงเพลงเดียว ไม่ติดต่อกับเพลงอื่น แม้เพลงนั้นจะนำมาจากดับหรือในเรื่องใดก็ตาม ถ้าบรรเลงเฉพาะเพลงนั้นเพลงเดียวเรียกว่า เพลงเกร็ด

เพลงเบ็ดเตล็ด

หมายถึง เพลงเล็ก ๆ อัตรา 2 ชั้นหรือชั้นเดียว ซึ่งไม่อยู่ในเพลงดับ หรือเพลงเรื่องใด ๆ ที่นำมาบรรเลงเป็นพิเศษ เช่น บรรเลงต่อท้ายเพลงอื่นทำเป็นเพลงลูกบทบ้าง บรรเลงสอดแทรกเพื่อความบันเทิงบ้าง

เพลงมโหรี

หมายถึง ชื่อเรียกเฉพาะของการบรรเลงเพลงในอัตรา 2 ชั้น หลาย ๆ เพลงติดต่อกัน และมีการร้องส่งในวงมโหรีสมัยอยุธยา

เพลงเสภา

หมายถึง เพลงรับร้องประเภทหนึ่งซึ่งใช้ในการขับเสภา เช่น เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจระเข้หางยาว เพลงสี่บท เพลงนุหลอน

เพี้ยน

หมายถึง การร้องซึ่งเป็นเสียงด้วยหรือหลายเสียงก็ตาม ถ้าเสียงนั้นผิดไปจากระดับเสียงที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะสูงไปหรือต่ำไปแม้แต่เพียงเล็กน้อย ย่อมเรียกได้ว่า “เพี้ยน”

เม็ดพราย

หมายถึง เทคนิควิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการร้อง เช่น การเอื้อน ย้อยจังหวะ ลักจังหวะ การใช้หางเสียง ครั้น ย้อยจังหวะ การผันเสียง หวนเสียง ผ่อนเสียง การใช้เสียงกระทบ โยกเสียง รวบเสียง โหนเสียง ฯลฯ เทคนิคเหล่านี้ ผู้ใช้ต้องมีทักษะ มีความรู้และสามารถนำมาใช้กับเพลงแต่ละเพลงอย่างเหมาะสม

ย้อย

หมายถึง วิธีการบรรเลงลัคน้จ้งหะแบบหนึ่ง ซึ่งประดิษฐ์ทำนองให้เสียงที่ควรจะตกลงตรงจ้งหะไปตกลงหลังจ้งหะ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำนองของประโยคนั้นก็จะยาวกว่าประโยคธรรมดา

ในการขับร้องเพลงไทย ถ้าคำร้องตรงที่ลงจ้งหะเป็นเสียงไม่ตรงกับทำนอง ผู้ขับร้องจำเป็นต้องขับร้องให้คำร้องตรงจ้งหะนั้นเสียก่อน แล้วจึงเอื้อนไปหาเสียงจริงของทำนอง วิธีการนี้ เรียกว่า “ย้อย” เพราะเสียงสำคัญของทำนองลงภายหลังจ้งหะ

ยี่ดจ้งหะ

หมายถึง การที่ผู้ร้องขับร้องไม่ลงพอดีกับจ้งหะที่ควรลง

โยกเสียง

หมายถึง เทคนิคการเปลี่ยนเสียงร้องไปยังคู่ 2 อย่างช้า ๆ แล้วค่อย ๆ กลับมายังที่เดิมเทคนิคของการโยกเสียงนี้ จะเริ่มต้นด้วยเสียงหลักโดยการร้องเบา ก่อนแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเสียงไปยังคู่ 2 อย่างช้า ๆ ทีละน้อย พร้อมกับร้องดั่งขึ้น

โยนเสียง

หมายถึง เทคนิคการร้องที่มีการเน้นเสียง หรือกระแทกเสียงน้อยๆ เสียงหัวน้ดๆ ทำให้ฟังกระด้างหู

รวบเสียง

หมายถึง การร้องที่มีการรวบเสียง 2 เสียงเข้าไว้ด้วยกันเป็นกลุ่มๆ มักใช้ในเพลงที่มีสำเนียงจีน เช่น จีนรำพัด จีน ไฉยอ ฯลฯ

ร้อง

หมายถึง การเปล่งเสียงออกมาให้เป็นทำนอง อาจมีถ้อยคำหรือไม่มีก็ได้ ที่สำคัญคือถูกต้องตามจ้งหะและทำนองเพลงที่กำหนดไว้

ร้องรำ

หมายถึง การที่ผู้แสดงต้องแสดงอาการป้กิริยา และขับร้องบทที่กำลังแสดงด้วยตนเอง ดังปรากฏในการแสดงละครดึกดำบรรพ์

ร้องส่ง (1)

หมายถึง การขับร้องซึ่งไม่จำเป็นต้องมีคนตรีนำ เมื่อขับร้องแล้วดนตรีจึงรับ บางครั้งก็เรียกส่งเครื่อง

ร้องส่ง (2)

หมายถึง การขับร้องให้คนตรีรับโดยที่นักดนตรีไม่รู้ว่าเป็นเพลงอะไร ถ้านักดนตรีรับไม่ได้ ก็เรียกว่า “จน”

ระดับเสียง

หมายถึง ความสูงของเสียงในการขับร้องและบรรเลง

ร้าย

หมายถึง ทำนองการขับร้องอย่างหนึ่ง สำหรับดำเนินเรื่องของโขนละคร ได้แก่ ร้ายในและร้ายนอก

ร้ายติด

หมายถึง การขับร้องละคร ทั้งละครนอกและละครใน ต่อจากที่ได้ร้องร้ายมาแล้ว เพื่อเป็นการดำเนินเรื่องให้เร็วขึ้น โดยจะขับร้องบทต่อไปเป็นการต่อเรื่องราว หรือเป็นการตอบโต้กันกับตัวละครอีกตัวหนึ่ง จะขับร้องก็บทก็ได้แล้วแต่ความต้องการ จึงเรียกว่า “ร้ายติด”

ร้ายรูด

หมายถึง การขับร้องอย่างรวดเร็ว แสดงอารมณ์โกรธ ใช้ขับร้องได้ทั้งในละครนอกและละครใน

รื้อ

หมายถึง ทำนองร้องที่ใช้เฉพาะตอนขึ้นต้นของเพลงร้าย ซึ่งมีเอื้อนและทอดเสียง เรียกว่า “รื้อร้าย”

รับ

หมายถึง การบรรเลงที่รับช่วงมาจากอีกฝั่งหนึ่งถ้าเป็นการบรรเลงรับช่วงจากร้อง เรียกว่ารับร้อง

ล่วงหน้า

หมายถึง วิธีการขับร้องและบรรเลงลัทธิจังหวะแบบหนึ่ง เป็นการขับร้องที่พลิกเพลงทำนองเพลง โดยตัดทำนองเพลงให้สั้นลง เพื่อไปถึงเสียงที่ตกจังหวะ โดยให้ตกก่อนเครื่องดนตรีอื่น ๆ

ลัทธิจังหวะ – ย้อยจังหวะ

ลัทธิจังหวะ หมายถึง การใช้เทคนิคการร้องที่ทำให้เสียงหลักของแนวร้องลงไม่พอดีกับจังหวะ คือ ลงก่อนจังหวะ

ย้อยจังหวะ หมายถึง การใช้เทคนิคการร้องที่ทำให้เสียงหลังของแนวร้องไม่ลงพอดีกับจังหวะ คือ ลงหลังจังหวะ

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ร้องใช้เทคนิคแบบลัทธิจังหวะมีดังนี้

1. ความพยายามในการร้องเสียงของคำร้องที่ให้ตรงกับเสียงของวรรณยุกต์ก่อนผันไปหาเสียงหลัก

2. เพื่อความงดงามของลีลาการร้อง

3. เพื่อให้มีที่หยุดหายใจ

4. จากการที่เสียงเอื้อนของวรรคหน้ามีน้อย ทำให้วรรคหลังที่ตามมาต้องไปชิดจังหวะหน้า

5. ด้วยความพยายามที่จะให้คำร้องตัวสุดท้ายของวรรคลงพอดีกับจังหวะหน้าทับ แต่วรรณยุกต์ของคำร้องกับเสียงหลักของทำนองต่างกัน จึงใส่คำร้องให้ตรงกับจังหวะแล้วผันเสียงไปหาเสียงหลักภายหลัง

6. เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงเสียงหลักที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน

ลำ

หมายถึง คำเรียกแทนคำว่า “เพลง” ในสมัยโบราณ เช่น เพลงนางนาคเรียกว่า “ลำนางนาค” นอกจากนี้การละเล่นอย่างหนึ่งของภาคอีสานที่ร้องคล้ายไปกับแคน เรียกว่า “ลำแคน” คนร้องเรียกว่า “หมอลำ” และคนเป่าแคนเรียกว่า “หมอแคน”

ลำ, ลำหน้า

หมายถึง การบรรเลงออกก่อนจังหวะที่ควรจะเป็น ทำให้เสียแนวในการบรรเลง

ลำนำ

หมายถึง เสียงที่สั้นยาว หนักเบา ของการขับร้อง หรือการบรรเลงดนตรีทั้งการดำเนินทำนอง และ คำกับจังหวะที่มีสัดส่วนเหมาะสมชัดเจน

ลีลา

หมายถึง ส่วนสัดและลักษณะการเคลื่อนไหวของการดำเนินทำนอง และลำน้ที่ดำเนินไปในลักษณะต่าง ๆ จะสังเกตได้จากเสียงสูง-ต่ำ สั้น-ยาว หนัก-เบา ที่ผู้แต่งหรือผู้บรรเลงได้ประดิษฐ์เรียบเรียงขึ้น เมื่อเวลาทำนองเพลงดำเนินไปเพลงจะไพเราะหรือเร้าความรู้สึก

ลูกคู่

หมายถึง ผู้ขับร้องที่ขับร้องพร้อมกันเป็นหมู่ ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผู้ขับร้องเป็นต้นเสียงจะขับร้องในวรรคแรก แล้วลูกคู่ขับร้องรับในวรรคหลัง แต่ถ้าเป็นขับร้องรายหรือเพลงขมตลาด เมื่อต้นเสียงขับร้องวรรคแรกและลูกคู่รับวรรคหลังแล้ว ลูกคู่จะขับร้องย้อนทั้งวรรคแรกและวรรคหลังอีกเที่ยวหนึ่ง

ลูกตก

หมายถึง เสียงสำคัญของทำนองเพลงที่แสดงการจบของแต่ละวรรคเพลง หรือ เสียงสุดท้ายของแต่ละวรรคเพลง หรือเสียงที่ลงพร้อมจังหวะนับ

ลูกนำ

หมายถึง การที่นักดนตรีให้เสียงแก่ผู้ขับร้อง 1 พยางค์ เพื่อให้ผู้ขับร้องสามารถขึ้นเสียงได้ถูกต้อง

วางคำร้อง

หมายถึง การจัดคำร้องลงในทำนองเพลง คำร้องที่ใช้ส่วนใหญ่มาจากวรรณคดีที่แพร่หลาย หรืออาจมาจากผู้แต่งเพลง ซึ่งจะประพันธ์คำร้องขึ้นมาเองบ้าง การวางคำร้องลงในทำนองเพลงก่อนอื่นต้องคำนึง ถึงวรรคเพลง ประโยคเพลง และจำนวนหน้าทับ ถ้าเพลงใดมีทำนองยาวไป และคำร้องไม่เพียงพอ จะเพิ่มเอื้อนให้มากขึ้น

ส่ง, ส่งหางเสียง

หมายถึง การบรรเลงนำเสียงให้ผู้ขับร้องต่อไป ขับร้องได้สะดวกและถูกต้อง เรียกเต็ม ๆ ว่า “ส่งหางเครื่อง”

สวม

หมายถึง การขับร้องกับการบรรเลงดนตรี หรือการบรรเลงร่วมเข้ามากับการในตอนท้ายของแต่ละท่อน เพื่อให้มีความต่อเนื่องกลมกลืนกันอย่างไร้รอยต่อ อาจเป็นขับร้องต่อร้อง หรือการบรรเลงดนตรีต่อดนตรี แต่เริ่มต้นเข้ามาในทำนองของอีกฝ่ายหนึ่ง ก่อนที่ฝ่ายนั้นจะจบลง

สอด

หมายถึง การขับร้องหรือการบรรเลงที่สอดแทรกเข้ามา ในทำนองของอีกฝ่าย

เสียงกระทบ

หมายถึง การร้องที่มีการใช้เสียงอุ้งร่นมาก่อนเสียงจริงของคำร้องในช่วงจังหวะนั้น

เสียงกลอก

หมายถึง ลักษณะเกิดจากการทำเสียงที่คอให้ค้องกลับไปกลับมา ลักษณะเหมือนระลอกคลื่นที่ซัดฝั่ง

เสียงกลืน

หมายถึง ใช้ในการลงต่ำ เมื่อต้องการใช้เสียงต่ำก็กลืนลงคอ วิธีคือ เปล่งเสียงอยู่ที่คอ ออกแรงพอสมควร แล้วขยับคอพอสมควร บังคับเสียงลงต่ำ แล้วกลืนเสียงลงในคอ

เสียงเกลือ

หมายถึง เป็นการเคลื่อนเสียงให้ยาวเลื่อนไหลไป แล้วเน้นเสียงจากต่ำไปจนสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ขยับสายคอเลย

เสียงปรึบ

หมายถึง ใช้สอดแทรกในระหว่างเสียงที่ว่างน้อยๆ เสียงเบากว่าครั้น คือ ใช้เพียงผิวของเสียงเท่านั้น เพื่อให้เกิดการไหวพลิ้ว

เสียงโปรย

หมายถึง ใช้ในระหว่างการขับร้องและการบรรเลงดนตรี คือ การรับส่งซึ่งกันและกัน เมื่อร้องจบท่อนก็โปรยให้ดนตรีรับ เมื่อบรรเลงจบ ก็โปรยให้ร้องรับต่อ

เสียงหวาน

หมายถึง การทำเสียงเช่นเดียวกับหวาน แต่เบากว่า

เสียงโหย

หมายถึง ลักษณะการทำเสียงให้อ่อนโยน โหยเศร้า เน้นนำหนักเสียงไปทางเศร้า ผสมกับโยน

สัดส่วน

หมายถึง ความสั้น-ยาวของจังหวะที่ใช้ในการแบ่งระยะเอื้อน และการร้องคำร้อง ถ้าสามารถร้องได้ทุกสัดส่วน จะทำให้มีความไพเราะ

สำเนียงเพลง

หมายถึง เพลงไทยที่มีท่วงทำนอง จังหวะ สีลา ที่ให้ความรู้สึกของการผสมกับเพลงชาติอื่น

เสียงอ้าย

หมายถึง การร้องที่ไม่ใช่เสียงจริง เกิดจากการเปล่งเสียงผ่านปากกึ่งจมูก ซึ่งทำให้เสียงที่ออกมาเบาบางกว่าคำคอ

หน่วง

หมายถึง การที่ผู้ขับร้อง หรือผู้บรรเลงทำจังหวะให้ช้าลงตามความต้องการของผู้แต่ง

หนัก - เบา

หมายถึง การร้องประคองเสียงให้มีเสียงดัง-ค่อย โดยไม่เปลี่ยนฐานการเปล่งเสียง เพียงแต่ค่อยๆ ลดความดัง-ค่อยของการร้อง

หลบเสียง

หมายถึง การขับร้องหรือบรรเลงดนตรี ที่ดำเนินทำนอง พลิกกลับจากเสียงสูงลงเป็นเสียงต่ำ หรือจากเสียงต่ำเป็นเสียงสูง

เสียงของผู้ขับร้องที่ดี เสียงของเครื่องดนตรีก็ดี ย่อมมีขีดจำกัดทั้งระดับเสียงสูง และเสียงต่ำ กว้างบ้าง แคบบ้าง ต่าง ๆ กัน เมื่อเสียงของผู้ขับร้องไม่สามารถที่จะดำเนินต่อไป ตามลำดับที่ผู้แต่งกำหนดไว้ได้ ก็ต้องเปลี่ยนเสียงเข้ามาดำเนินในเขตเสียงของตน การปฏิบัติอย่างนี้เรียกว่า “หลบเสียง”

หางเสียง

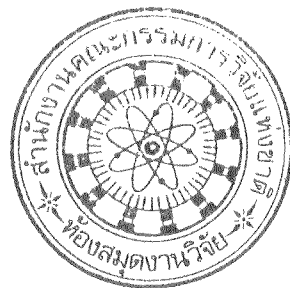
หมายถึง กระแสเสียงที่ต่อท้ายการร้องหรือการเอื้อน ซึ่งมักอยู่ปลายวรรคเพลง

โหนเสียง

หมายถึง การร้องด้วยลีลาที่ต่อเนื่องจากเสียงสูงไปเสียงต่ำ หรือต่ำไปสูง การโหนเสียงทำให้มีลีลานุ่มนวลขึ้น โดยเฉพาะคู่เสียงที่มีช่วงกว้าง ทำนองเรียบ ไม่มีสะดุด

เอื้อน

หมายถึง การออกเสียงเป็นทำนอง ที่ไม่มีเนื้อร้อง โดยใช้สระเบียงเสียง หรือพยางค์บางตัว เอื้อนอาวร้องตอนต้นเพลง หรืออยู่ระหว่างคำร้อง ชัด หรือลากเสียงออกไปให้เข้ากับจังหวะของทำนองเพลงเพื่อให้ทำนองเพลงถูกต้องครบถ้วน



ภาคผนวก ง

คู่มือการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

คู่มือการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1. คุณลักษณะของเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย
 - 1.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ไอบีเอ็ม/พีซี คอมแพนเทียม – 100 ขึ้นไป
 - 1.2 มีหน่วยความจำ อย่างน้อย 32 เมกะไบท์
 - 1.3 มีเนื้อที่ว่างฮาร์ดดิสก์ ไม่น้อยกว่า 400 เมกะไบท์
 - 1.4 มีโปรแกรมไมโครซอฟท์วินโดว์ 95
 - 1.5 มีการ์ดเสียง 16 บิท
 - 1.6 มีเครื่องเล่น ซีดี (CD ROM) 16 x
2. การเข้าสู่โปรแกรมบทเรียน
 - 2.1 เปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ เข้าสู่โปรแกรมไมโครซอฟท์ วินโดว์ 95
 - 2.2 ใส่แผ่นบทเรียนในเครื่องอ่านซีดี (CD ROM) โปรแกรมสักรู้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย จะปรากฏบนหน้าจอ
 - 2.3 ให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนในบทเรียน
 - 2.4 เมื่อต้องการออกจากโปรแกรมบทเรียน คลิก คำสั่ง Exit

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีขับร้องเพลงไทย

รศ. กาญจนา อินทรสุนานนท์	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ดวงเนตร คุริยพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญขับร้องเพลงไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
อาจารย์สมชาย ทับพร	สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

2. รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบการสอน

อาจารย์สุรสิทธิ์ ศรีสมุทร	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.วิชา เชาวศิลป์	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
อาจารย์ปานัน คำฝอย	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

3. รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทย

อาจารย์สมาพร ด้วงไกลถิ่น	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อาจารย์เอกสิทธิ์ พานิชเจริญ	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาคผนวก จ

หนังสือสำคัญในการดำเนินการวิจัย



คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก

อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี

โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

15 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย

เรียน รศ.ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทยสอน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และ เพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
 จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก
อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

15 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย

เรียน อาจารย์ดวงเนตร ดุริยพันธุ์

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และ เพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก
อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

15 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน อาจารย์สมชาย ทับพร

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก
อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

15 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขอรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน อาจารย์สุรสิทธิ์ ศรีสมุทร

ด้วย นางเจตชนินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก
อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

10 สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน ผศ.วิชา เขาว์ศิลป์

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรมข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และ เพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าวมีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอรียนท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53 ถ. รังสิต-นครนายก ต. คลองหก
อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
โทร 02-5493696-7 โทรสาร 02-5493694

10 สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน อาจารย์ป้าหนั้น คำฝอย

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทยโดยการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ธนา เหมวงษา)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โทร.0-2577-3278
ที่ ศธ. 0578.08 / พิเศษ วันที่ 29 มกราคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน อาจารย์สมาพร ดั่งวงไกลถิ่น

ด้วย นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้นำแบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย ไปทดลองใช้กับนักศึกษาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ทดลอง ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัย
ดังกล่าว จักขอบคุณยิ่ง

(นางเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม)

อาจารย์ระดับ 7

คณะศิลปกรรมศาสตร์



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โทร.0-2577-3278
ที่ ศธ. 0578.08 / พิเศษ วันที่ 29 มกราคม 2554

เรื่อง ขอรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิจัย
เรียน อาจารย์เอกสิทธิ์ พานิชเจริญ

ด้วย นางเจตชนินทร์ จิรสันติธรรมข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ระดับ 7 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย” ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงเชิงเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้นำแบบสังเกตการเรียนรู้ทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย ไปทดลองใช้กับนักศึกษา ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ทดลอง ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว จักขอบคุณยิ่ง

(นางเจตชนินทร์ จิรสันติธรรม)

อาจารย์ระดับ 7

คณะศิลปกรรมศาสตร์